

Úvodné slovo

Menový vývoj v Slovenskej republike bol v roku 1996 charakterizovaný ďalším posilňovaním vnútornej a vonkajšej stability slovenskej koruny. Základné ciele, ktoré Národná banka Slovenska v tomto smere stanovila pre rok 1996 boli naplnené. Ročná miera inflácie na úrovni 5,4 % bola nižšia ako predpokladali zámery menovej politiky na rok 1996. Znižujúca sa miera inflácie pôsobila stabilizujúco aj na kurzovú politiku, ktorá naďalej tvorila kotvu transformácie. Využívanie a rozšírenie fluktuáčného pásma, najmä v druhej polovici roka, zabránilo nadmernému prílevu krátkodobého kapitálu využívajúceho úrokový diferencál a slovenská koruna bola takto jednou z najstabilnejších mien v rámci transformujúcich sa krajín. Fluktuáčné pásmo bolo využívané v rozmedzí ± 2 % k strednej parite.

Menový vývoj bol v roku 1996 sprevádzaný vysokou dynamikou rastu základných menových agregátov, predovšetkým peňažnej zásoby a jej hlavnej zložky - úverov. Dynamiku rastu peňažnej zásoby výrazne ovplyvnila štruktúra dopytovej stránky hrubého domáceho produktu, ktorého dynamizujúcim faktorom rastu bol domáci dopyt. Zahraničný dopyt pôsobil na rast HDP negatívne, naopak, zahraničná ponuka dynamicky rástla, výsledkom čoho bola postupne sa zhoršujúca obchodná bilancia, ktorej deficit ku koncu roka 1996 bol 64,5 mld. Sk. Keďže i bilancia služieb mala oproti predchádzajúcim rokom zhoršujúci sa vývoj, v roku 1996 sa dosiahol i výrazný deficit bežného účtu platobnej bilancie. Zahraničnoobchodná nerovnováha a nadmerná dynamika domáceho dopytu boli dôvodom, aby Národná banka Slovenska v júli 1996 prehodnotila menové ciele a menové nástroje a sprísnila menovú politiku s cieľom regulovať domáci dopyt s následným vplyvom na vývoj zahraničného sektora.

Koncoročné výsledky roku 1996 potvrdili opodstatnenosť uskutočnených krokov NBS. Zmiernila sa medziročná dynamika menových agregátov a podarilo sa udržať stabilnú slovenskú korunu. Za negatívny jav možno považovať nielen vysoký deficit bežného účtu platobnej bilancie, ale predovšetkým zlú, t.j. spotrebiteľskú štruktúru dovozov a časovú štruktúru jeho financovania.

Jedným z hlavných problémov slovenskej ekonomiky, ktorý vymedzuje a obmedzuje operačný priestor pre menovú politiku centrálnej banky, je proces transformácie a reštrukturalizácie ekonomiky. Nízky prílev dlhodobého zahraničného kapitálu v podobe priamych zahraničných investícií, podpora domáceho dopytu deficitným hospodárením štátneho rozpočtu a rozvojom infraštruktúrnych projektov predstavujú vznik možných problémov s budúcim financovaním deficitu obchodnej bilancie, ale predovšetkým so splácaním našich zahraničných záväzkov.

Dynamizujúcim prvkom v menovom vývoji bolo zvýšenie substitúcie úverového trhu kapitálovým. Obchodné banky financovali podnikateľské zámery a ich dopyt po zdrojoch nielen priamym spôsobom cez poskytovanie úverov, ale aj nepriamo, a to prostredníctvom nákupov emisií podnikových obligácií a akcií do svojho portfólia. Z uvedeného dôvodu, uspokojovaním dopytu podnikov a v roku 1996 aj obyvateľstva po finančných prostriedkoch, nezostal bankám priestor a ani finančné možnosti na bezproblémové prefinancovanie potrieb vládneho sektora v decembri 1996.

V súlade so zámermi vlády a NBS pokračovala liberalizácia devízového režimu. Liberalizáciou niektorých položiek kapitálového a finančného účtu platobnej bilancie sa sledoval cieľ podporiť reštrukturalizáciu ekonomiky prostredníctvom liberalizácie úverov zo zahraničia so splatnosťou nad 3 roky, ktorých je vo vnútornej ekonomike nedostatok. Zároveň sa podporili dlhodobé obchodné a vlastnícke vzťahy liberalizáciou medzinárodných obchodných úverov a priamych investícií do krajín OECD.

Dosiahnuté priaznivé výsledky v oblasti inflácie, výšky devízových rezerv NBS (3 473 mil. USD pri pokrývaní 3,3-mesačného dovozu) na jednej strane, ale zhoršujúci sa deficit obchodnej bilancie a štruktúra jeho financovania na strane druhej, predstavujú zvýšené nároky na výkon menovej politiky v budúcnosti. V tomto prostredí prijala Banková rada Národnej banky Slovenska v decembri 1996 Menový program NBS na rok 1997 spolu so zodpovedajúcimi nástrojmi menovej politiky.

Vývoj v bankovom sektore sa od marca odohrával v podmienkach účinnosti nového zákona o bankách, ktorý posilnil úlohu bankového dohľadu NBS a naviac právne ustanovil podmienky hypotekárneho bankovníctva.

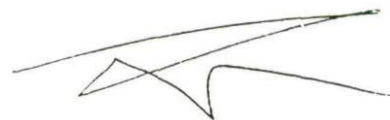
V roku 1996 naďalej pokračovala spolupráca Národnej banky Slovenska s MMF, Svetovou bankou, BIS, EBRD a EXIM Bank of Japan. Najvýznamnejšie aktivity však súviseli s úsilím o členstvo v OECD a v EÚ. Rokovania o členstve v OECD v súčasnosti nie sú ešte ukončené. Aj v priebehu roka 1996 sa uskutočnili viaceré liberalizačné opatrenia na kapitálovom účte. Sme pripravení pokračovať v nastúpenom liberalizačnom trende. Aktivity smerujúce k dosiahnutiu členstva v EÚ, na ktorých sa NBS aktívne podieľala, znamenali významný krok smerom k vyjasneniu pozície Slovenska. Predpokladáme, že sa práce v tomto smere s približujúcim dátumom významných rozhodnutí o členstve v EÚ ešte zintenzívnia.

V priebehu roka výrazne vzrástol objem obeživa. Popri menových súvislostiach to znamenalo zvýšenie výroby nových bankoviek. To spolu s obnovou opotrebovaných bankoviek, reštrukturalizáciou bankoviek v obehú smerom k nominálnym hodnotám 5000 Sk a 200 Sk a rastom počtu mincí v obehú znamenalo rast nákladov na emisiu slovenských peňazí. Vzrástol aj počet zachytených, zväčša nepodarených falzifikátov, najmä 1000-korunových bankoviek. Bezpečnosť našich bankoviek je však naďalej vysoká.

Nevyhnutným predpokladom pokračovania transformačného procesu v ďalšom období je pokračovanie v reštrukturalizačnom procese tak podnikov, ako aj bánk. Podmienkou úspešného makroekonomického a menového vývoja je súhlasné pôsobenie a orientácia politiky vlády a centrálnej banky v smere znižovania domáceho dopytu prostredníctvom obmedzovania úverov do ekonomiky, znižovaním vládnej spotreby, zabezpečením rozumného, t.j. produktivity práce neprekračujúceho mzdového nárastu.

Základnou a prvoradou úlohou v roku 1997 by malo byť hľadanie vnútorných mechanizmov na zvyšovanie domácich úspor (tak z makroekonomického, ako aj z mikroekonomického hľadiska) a zvyšovanie, resp. udržanie konkurencieschopnosti exportu, ako i celej produkcie Slovenska s cieľom aktívneho a efektívneho zapojenia sa Slovenskej republiky do medzinárodných ekonomických štruktúr a procesu medzinárodnej delby práce.

Máj 1997

Vladimír Masár
guvernér

Členovia Bankovej rady NBS

zľava:

Ján Mathes, vrchný riaditeľ peňažného úseku
Jozef Mudrík, viceguvernér
Vladimír Masár, guvernér
Marián Jusko, viceguvernér
Elena Kohútikova, vrchná riaditeľka menového úseku
Jozef Makúch, vrchný riaditeľ výskumného úseku